

PP Pískovna na cvičišti

Inventarizační průzkum obratlovců

Rosnička zelená 17.4.2007

Zpracoval: Petr Hesoun

Bednářeček 58, 378 42 Nová Včelnice; e-mail: krystof.mek@tiscali.cz

Listopad 2007

1. Metodika

Inventarizační průzkum byl prováděn v průběhu roku 2007. Navštěvoval jsem lokalitu v cca 3-týdenních odstupech v době od poslední dekády března do poloviny listopadu. Průzkum byl detailně zaměřen na obojživelníky (Amphibia). Byl sledován jak výskyt dospělců, tak i larev pomocí odlovu do vodní síťky a také byly vyhledávány snůšky.

Z ptáků byly zaznamenávány druhy zvláště chráněné a druhy významněji vázané na některý z biotopů předmětné lokality. Nebyly zaznamenávány eurytopní druhy bez vazby na danou lokalitu.

Ze savců a ryb jsou uvedeny pouze druhy zaznamenané podle pobytových značek či náhodně nalezených jedinců, nebyl prováděn odchyt speciálními metodami. Jelikož determinace letounů (Chiroptera) není možná bez odchytu či použití echolokátorů a protože tato skupina savců nemá k lokalitě významnější vazbu, nebyla tato skupina sledována.

2. Výsledky

A) Ryby

Ryby byly zaznamenány pouze v největší jižní tůni. S největší pravděpodobností se nejedná o jedince, kteří se sem dostali přirozenou cestou. Jednotlivé druhy sem byly uměle vysazeny o čemž svědčí i to, že tato tůň je občas využívána ke sportovnímu rybolovu. Zaznamenal jsem zde následující druhy:

Kapr obecný (*Cyprinus carpio*) – tento druh byl sledován několikrát. Zjištění jedinci byli od velikosti cca 1 dkg do 0,5 kg.

Cejn velký (*Abramus brama*) – zjištěn jeden uhynulý asi 0,75 kg vážící jedinec v červnu.

Štika obecná (*Esox lucius*) – tento druh se zde zřejmě i rozmnožuje, protože byli několikrát sledováni mladí jedinci.

B) Obojživelníci

Obojživelníci jsou jednou ze skupin, kvůli jejichž ochraně bylo zvláště chráněné území zřízeno. V roce 2007 bylo zaznamenáno v přírodní památce nebo jejím ochranném pásmu 9 druhů obojživelníků, což řadí lokalitu mezi nejbohatší na Jindřichohradecku. Zjištěny byly tyto druhy:

Čolek velký (*Triturus cristatus*) – druh je na Jindřichohradecku poměrně rozšířen, v některých lokalitách byly zjištěny i poměrně početné populace. Populace v tůních pískovny čítající desítky jedinců byla potvrzena v roce 2000. V letošním roce bylo zaznamenáno několik jedinců. Nebyly zjištěny larvy, zřejmě kvůli nedostatku vody v kalužích, které dříve sloužily k rozmnožování tohoto druhu.

Čolek obecný (*Triturus vulgaris*) – náš nejhojnější druh ocatých obojživelníků. Stálá populace se vyskytuje i v předmětné lokalitě. I v roce 2007 byl zjištěn výskyt.

Kuňka obecná (*Bombina bombina*) – druh zde byl v letošním roce zaznamenán poprvé od roku 1996. Zaznamenáno bylo několik adultních jedinců dne 26.5.2007.

Ropucha obecná (*Bufo bufo*) – nejhojnější obojživelník, běžný a rozmnožující se i v dané lokalitě.

Ropucha krátkonohá (*Bufo calamita*) – pionýrský druh písčitých stanovišť, v jižních Čechách vzácný. Vlivem sukcese ustoupil z pískovny až na plochu vojenského cvičiště. V pískovně nebyl druh v poslední době zjištěn. Jeho výskyt po provedených zásazích v roce 2006 je však do budoucna pravděpodobný. V roce 2007 byl zaznamenán pouze hlasový projev jednoho samce v ochranném pásmu pískovny. Také byli zjištěni snůšky i pulci rodu *Bufo* sp. V nově vytvořené tůni v jižní části pískovny, nezjistil jsem však spolehlivě, kterému druhu patřili. V roce 2006 bylo sledováno 5-10 subadultních jedinců na vojenském cvičišti na rozhraní PP a 50-ti metrového ochranného pásma.

Blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*) – i tento druh preferuje písčité stanoviště, většinou se však vyskytuje ve vodních plochách s bohatými porosty makrofyt. V letošním roce byly zaznamenány snůšky ve velké jižní tůni i v jedné z tůní vytvořených na přelomu let 2006-2007.

Rosnička zelená (*Hyla arborea*) - Druh hojně se vyskytující jak na cvičišti, tak ve vodních plochách pískovny. Na Jindřichohradecku není vzácná.

Skokan ostronosý (*Rana arvalis*) – druh vodních ploch s pokročilou sukcesí a bohatými porosty cévnatých rostlin. Byl zjištěn v letech 2006 a 2007 u prostřední tůně. I letos zde bylo nalezeno asi 5 snůšek a pulci tohoto druhu. Nalezeni byli i subadultní jedinci.

Skokan zelený (*Rana esculenta* kl.) – v oblasti velmi hojný skokan vyskytující se u trvalých i dočasných vodních ploch.

C) Plazi

Ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) – druh každoročně zaznamenaný na vojenském cvičišti. Podle výsledků monitoringu se v roce 2007 zvýšil počet jedinců zaznamenaných přímo v pískovně, což je zřejmě dáno jednak poklesem vodní hladiny (v některých letech bývá dno pískovny zaplavené a pro ještěrky tudíž neobyvatelné) jednak vlivem managementu – po vykácení dřevin je dno více osluněné a pro ještěrky vhodnější.

Ještěrka živorodá – je z území také někdy uváděna, není my však znám žádný spolehlivě doložený údaj. Většina údajů zřejmě vychází z mého sledování jedince, kterého jsem tak předběžně určil v roce 1997. Determinace však nebyla jednoznačná a jedinec není dokladován.

Užovka obojková – je z území také uváděna, její výskyt se však v roce 2007 nepodařilo potvrdit.

D) Ptáci

Labuť velká (*Cygnus olor*) – po určitou dobu se na velké tůni vyskytovala rodinka labutí. Zřejmě přešla z vypuštěného rybníka Vajgar.

Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*) - v letošním roce byla zaznamenány pouze krátké zastávky několika jedinců. Kolem roku 2000 byl zjištěn i výskyt kachny s mláďaty.

Ostříž lesní (*Falco subbuteo*) – dravec často potravně využívající kolonie břehule říční. V roce 2007 byl v červnu sledován lovicí jedinec u kolonie břehulí v severní části pískovny.

Poštolka obecná (*Falco tinnunctulus*) v květnu 2007 byl také pozorován pokus o lov břehulí, nebyl však úspěšný.

Koroptev polní (*Perdix perdix*) – v pískovně nebo na jejích okrajích je pravidelně sledován pár koroptví, v pozdějším období pak hejno. Stejně tomu bylo i letošního roku

Břehule říční (*Riparia riparia*) – na přelomu let 2006 a 2007 byly na východním okraji pískovny upraveny dvě kolmé stěny pro hnízdění břehulí. Stěny byly v roce 2007 osídleny a celkem zde v roce 2007 hnízdilo asi 50-80 párů břehulí

Bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*) – pták vázaný na otevřené plochy s mozaikou různě vysokých porostů, včetně vyšší bylin, často ruderálního charakteru. Hlasový projev v hnízdní době byl zaznamenaný z okraje ochranného pásma.

Rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*) – zpěv zaznamenaný z rákosiny na břehu velké tůně v jižní části pískovny.

E) Savci

Vydra říční (*Lutra lutra*) – jediný zvláště chráněný druh savce, jehož pobytové známky (trus se zbytky ryb) byl zjištěn v pískovně.

Myšice lesní (*Apodemus flavicollis*) – bezhlavý kadaver tohoto hlodavce byl nalezen 24.4.2007.

Rejssek obecný (*Sorex araneus*) – jeden exemplář tohoto našeho nejběžnějšího hmyzožravce byl nalezen v zemní pasti na epigeon.

3. Doporučení

Nejvýznamnější skupinou obratlovců jsou obojživelníci. Cílem managementu by mělo být především udržení populace ropuchy krátkonohé. Proto je nutné pravidelné narušování povrchu a optimální je časté vytváření nových tůní, protože tento druh preferuje mělké (často periodické) nádrže s žádným nebo velmi nízkým zastoupením cévnatých rostlin. Je nepravděpodobné, že by se druh mohl udržet na tak malé ploše, jakou toto chráněné území představuje. Je tedy nutno vhodný management provádět i na dalších vhodných lokalitách (registrované VKP Pískovna SÚS a Pískovna za prachárnou, případně další lokality) na jižním okraji J.Hradce, případně k ochraně tohoto druhu využít i krátkodobě vznikající disturbance osídlené tímto druhem v okolí. Ideálním řešením by bylo rozšířit toto chráněné území na plochu cca 10 ha a tam provádět výše uvedený management. Plocha by mohla být využita k různým druhům rekreačních aktivit a například i ke zřízení naučné stezky.

Dalším významným druhem vázaným na obdobné lokality je břehule říční. Pro tento druh je nutno, nejlépe každoročně, upravovat vhodné hnízdní stěny. Letošní zkušenosti ukázaly, že dochází k jejich poměrně rychlému sesouvání a proto doporučuji alespoň drobné úpravy hnízdních stěn (odvoz osypů) provádět každoročně.

I pro další zvláště chráněné druhy plazů a obojživelníků je vhodný management uplatněný v roce 2006 – udržovat přírodní památku bez nárůstu vyšších dřevin a provádět co nejčastěji a v různém rozsahu narušení a přesuny písčitého materiálu na dně a svazích pískovny.

4. Fotodokumentace

ještěrka obecná 17.4.2007

samice čolka velkého 19.4.2007

skokan ostronosý (*Rana arvalis*) 15.3.2007

a jeho snůšky 24.3.2007

skokan zelený (*Rana esculenta* kl.) 7.9.2007

trus vydry říční (*Lutra lutra*)